

Exerciții pentru
EVALUAREA NAȚIONALĂ
de **TIP I**

Exercițiul 1

A. „Din caier încâlcit de nouri
toarce vântul
fire lungi de ploaie.
Flușturatici fulgi de nea
s-ar așeza-n noroi,
dar cum li-e silă –
se ridică iar
și zboară să-și găsească
cuib pe ramuri.
Vânt și-i frig,
iar mugurii
prea lacomi de lumină
își zgulesc acum
urechile în guler.“

(Lucian Blaga, *Martie*)

* *zgulesc* – își strâng, se zgribulesc

Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos, pe baza textului anterior:

1. Scrie doi termeni din familia lexicală a cuvântului *ramură*.
2. Explică un rol al utilizării cratimei în structura: *li-e silă*.
3. Transcrie, din textul citat, un grup de cuvinte/o sintagmă care să indice timpul.
4. Identifică, în textul dat, o personificare și un epitet.
5. Menționează două trăsături ale genului liric, pe baza textului.
6. Explică, în 30-50 de cuvinte, semnificația titlului, în relație cu textul poeziei.

B. Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să motivezi faptul că poezia citată, *Martie* de Lucian Blaga, aparține genului liric.

În compunerea ta trebuie:

- să precizezi patru trăsături/caracteristici ale genului liric;
- să prezinți detaliat două trăsături ale genului liric, valorificând textul dat;
- să respecti structura specifică tipului de compunere cerut;
- să ai obligatoriu numărul minim de cuvinte precizat.

Exercițiul 2

A. „Plouă, plouă,
Plouă cât poate să plouă.
Cu ploaia ce cade, m-apasă
Durerea cea veche, cea nouă...
Afară e trist ca și-n casă, –
Plouă, plouă

Plouă, plouă,
Plouă cât poate să plouă...
Zadarnic vor cântece clare
Ca florile umezi de rouă
Cei vecinic scutiți de-ntristare... –
Plouă, plouă...

Plouă, plouă
Plouă cât poate să plouă...
Ființa mea și simțirea
Sufăr și plâng amândouă...
Viața-și urmează-ndârjirea...
Plouă, plouă...

Plouă, plouă
Plouă cât poate să plouă...
Răpăne-n geamuri ca-n tobe...
Spintecă inima-n două
Cântecul ploaiei de cobe... –
Plouă, plouă..."

(Alexandru Macedonski, *Cântecul ploaiei*)

* *Cobe* – pasăre care, prin strigătul sau prin cântul său, ar prevesti o nenorocire.

Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos, pe baza textului anterior:

1. Menționează câte un sinonim pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *întristare*, *simțirea*.
2. Motivează utilizarea virgulei în versul care se repetă: *Plouă, plouă...*
3. Transcrie diftongii din cuvintele: *simțirea*, *plouă*.
4. Transcrie o imagine auditivă, respectiv una vizuală.
5. Exemplifică două figuri de stil diferite, identificate în textul dat.
6. Comentează, în 30-50 de cuvinte, semnificația versurilor din prima strofă a textului.

B. Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte în care să motivezi faptul că poezia citată, *Cântecul ploaiei* de Alexandru Macedonski, aparține genului liric.

În compunerea ta trebuie:

- să precizezi patru trăsături/caracteristici ale genului liric;
- să prezinți detaliat două trăsături ale genului liric, valorificând textul dat;
- să respecți structura specifică tipului de compunere cerut;
- să ai obligatoriu numărul minim de cuvinte precizat.

Exercițiul 3

A. „Pe cerul meu azi nu e nicio stea
Ca nourii pierduți în munți, pe creste,
Plutesc în mine clipele aceste

Și plouă gânduri pe ființa mea.

O amintire-i fiecare nor
Ce-și mișcă fantazia ei de aburi
Și plânge plânsul polilor în jgheaburi
Din ce în ce mai trist și mai sonor...

... Azi cerul meu e făr' de nicio stea
Și plouă gânduri pe ființa mea."

(Alfred Moșoiu, *Singurătate*)

* *Nourii* – norii

** *Fantazia* – fantezia

Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos, pe baza textului anterior:

1. Precizează câte litere și câte sunete se află în cuvintele: *jgheaburi*, *nicio*.
2. Explică rolul apostrofului în structura: *făr' de nicio stea*.
3. Explică modul de formare a unui cuvânt obținut prin conversiune și a unui cuvânt obținut prin compunere din textul dat.
4. Identifică două figuri de stil diferite din textul dat.
5. Transcrie o imagine artistică vizuală și una auditivă din poezia propusă spre analiză.
6. Comentează, în 30-50 de cuvinte, semnificația versurilor: „... Azi cerul meu e făr' de nicio stea / Și plouă gânduri pe ființa mea.”

B. Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte în care să-ți prezinți opinia despre semnificația mesajului din poezia **Singurătate** de Alfred Moșoiu.

În compunerea ta trebuie:

- să formulezi o opinie despre semnificația mesajului din opera lirică dată;
- să susții opinia formulată prin două argumente potrivite, valorificând textul dat;
- să respecti structura specifică tipului de compunere cerut;
- să ai obligatoriu numărul minim de cuvinte precizat.

Exercițiul 4

A. „Ce freamăt de frunze bronzate
Și murmur de ape ce curg,
Pe-albastrele culmi depărtate
Pădurile cântă-n amurg.

Aproape de cer și de soare,
Adesea pe creștetul lor
S-așază cununi sclipitoare
Și cântă toți brazilii în cor.

Dar iată: rupându-și veșmântul
De neguri, pe sute de căi,
Sosește furtuna și vântul
Nebun hohotește în văi.

Și fulgere repezi se-ncaier,
Iar trăsnetul cade mugind,
Și toată pădurea-i un vaier
Și brazii par demoni fugind.“

(Oreste Georgescu, *Amurg păgân*)

Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos, pe baza textului anterior:

1. Scrie câte un sinonim pentru sensul din text al următoarelor cuvinte: *freamăt, murmur*.
2. Explică rolul a două semne de punctuație diferite din a treia strofă a poeziei.
3. Transcrie diftongii din cuvintele: *văi, vaier*.
4. Transcrie, din textul dat, un epitet și o personificare.
5. Identifică o structură sau un vers care să dovedească faptul că momentul surprins în poezie este asfințitul.
6. Comentează, în 30-50 de cuvinte, semnificația titlului poeziei.

B. Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte în care să motivezi apartenența la specie a pastelului **Amurg păgân** de Oreste Georgescu.

În compunerea ta trebuie:

- să precizezi patru trăsături ale pastelului;
- să prezinți detaliat două trăsături ale pastelului, valorificând textul dat;
- să respecți structura specifică tipului de compunere cerut;
- să ai obligatoriu numărul minim de cuvinte precizat.

Exercițiul 5

A. „Clara undă argintoasă reflectează alba lună,
Lacul limpede se mișcă, nalta trestie răsună;
Abia vântul șerpuiește printre crengi de sălcii verzi,
Răsfoirea lor e tristă și în șoapta lor te pierzi
Adâncit în visul dulce al reflexelor de lună.

Noaptea clară într-un basm de magie schimbă balta,
Oh, ce aur curge în trestii ce cad una peste alta;
Peste tot plăceri nespuse bat din aripile lor,
Tainic cântă-n ulmul falnic singuraticul cinflor;
El doinește, și în ochi-mi se răsfrânge, clară, luna.“

(Tudor Arghezi, *Clara noapte*)

* *Cinflor* – grangur (pasăre)

Rezolvări exerciții pentru
EVALUAREA NAȚIONALĂ
de **TIP I**

Exercițiul 1

- A. 1. Doi termeni din familia lexicală a cuvântului ramură – rămurică
rămurea
2. Cratima, semn de ortografie, marchează rostirea împreună a două cuvinte diferite, în sintagma *li-e silă*, pentru evitarea hiatului și păstrarea ritmului și măsurii versului.
3. Un grup de cuvinte/o sintagmă care să indice timpul: „Flușturatici fulgi de nea”, „iar mugurii/prea lacomi de lumină”
4. Personificare: „iar mugurii/prea lacomi de lumină”; epitet: „Flușturatici fulgi de nea”
5. Două trăsături ale genului liric evidențiate de textul propus spre analiză sunt: transmiterea în mod direct a ideilor, gândurilor, sentimentelor, cu ajutorul imaginilor artistice și al figurilor de stil și prezența eului liric, evidențiată prin mărci lexico-gramaticale specifice și care accentuează subiectivitatea versurilor.
6. Titlul creației-suport este un substantiv comun, nearticulat, **Martie**, numele primei luni de primăvară a anului, care enunță, totodată, tema creației, și anume, descrierea metaforică, subiectivă, a unei zile din acest anotimp. Versurile poeziei subliniază trecerea de la iarnă la primăvară și, în felul acesta, evidențiază tema timpului, așa cum, de altfel, sugerează și titlul.

B. APARTENENȚĂ LA GENUL LIRIC

Genul liric cuprinde totalitatea operelor în versuri în care autorul își transmite în mod direct idei, gânduri, sentimente, cu ajutorul imaginilor artistice, al figurilor de stil și al mărcilor lexico-gramaticale ale eului liric, îmbinând descrierea și monologul ca moduri de expunere. Creațiile aparținând genului liric au formă versificată și, în general, versurile sunt dispuse în strofe, cu ritm, rimă și măsură.

O astfel de creație este și poezia **Martie** de Lucian Blaga, în care poetul realizează o descriere metaforică, subiectivă, a unei zile de primăvară. Imaginile artistice se îmbină cu figurile de stil în versuri care exprimă impresiile personale ale poetului și care realizează o imagine unică a unei zile de primăvară timpurie, când o ultimă zăpadă încearcă să se aștearnă pe pământ, dar este împiedicată de mugurii care anunță, irevocabil, schimbarea anotimpului.

Înfruntarea mugurilor firavi cu vântul, ploaia și zăpada târzie este prezentată în versuri cu măsură variabilă și rimă albă, care nu sunt dispuse în strofe. Imaginile artistice vizuale („Flușturatici fulgi de nea”; „iar mugurii/prea lacomi de lumină”) și dinamice („se ridică iar/și zboară să-și găsească”) subliniază lupta elementelor naturii personificate, care încearcă din răspuțeri să domine lumea. De asemenea, figurile de stil, cum ar fi personificările („Din caier încâlcit de nouri/toarce vântul”, „iar mugurii/prea lacomi de lumină”), metaforele („fire lungi de ploaie”) și epitetele („Flușturatici fulgi de nea”) accentuează înverșunarea înțeleștii dintre ultimele puteri ale iernii și dorința de naștere a primăverii. Așadar, imaginile artistice și figurile de stil care accentuează impresiile și trăirile transmise în mod direct de poezie, alături de forma versificată a creației sunt argumente care susțin încadrarea acesteia în genul liric.

Exercițiul 2

- A. 1. Sinonime: întristare – tristețe
Simțirea – sufletul, sentimentele

2. În versul: *Plouă, plouă...*, virgula desparte două părți de propoziție de același fel, două predicat.
3. simțirea-ea, plouă-uă
4. Imagine auditivă: *Răpăne-n geamuri ca-n tobe...* sau: *Cântecul ploaiei de cobe...*
Imagine vizuală: *Ca florile umezi de rouă.*
5. Comparație: *Zadarnic vor cântece clare/Ca florile umezi de rouă*
Metaforă: *Cei vecinic scutiți de-ntristare...*
Repetiție: *Plouă, plouă...*
Personificare: *Ființa mea și simțirea/Sufăr și plâng amândouă...*
6. Versurile propuse spre analiză conturează atmosfera generală a poeziei, dominată de tristețe, melancolie și nostalgie, sentimente datorate ploii nesfârșite. Cadrul exterior, în care ploaia copleșește totul, influențează trăirile și sentimentele eului liric, așa cum sugerează personificarea: *Cu ploaia ce cade, m-apasă/Durerea cea veche, cea nouă...* Comparația: *Afară e trist ca și-n casă,* – evidențiază, de asemenea, legătura care se stabilește între poet și mediu, iar în felul acesta, sentimentele și trăirile sunt mult mai pregnante.

B. APARTENENȚĂ LA GENUL LIRIC

Genul liric cuprinde totalitatea operelor în versuri în care autorul își transmite în mod direct idei, gânduri, sentimente, cu ajutorul imaginilor artistice, al figurilor de stil și al mărcilor lexico-gramaticale ale eului liric, îmbinând descrierea și monologul ca moduri de expunere. Creațiile aparținând genului liric au formă versificată și, în general, versurile sunt dispuse în strofe, cu ritm, rimă și măsură. Creația lui Alexandru Macedonski *Cântecul ploaiei* aparține genului liric deoarece ilustrează toate trăsăturile acestuia. Versurile, dispuse în patru strofe cu număr egal de versuri, măsură variabilă și rimă împerecheată, sunt dominate de repetiția verbului *plouă*, care sugerează, totodată, tema creației, și anume, ploaia nesfârșită, care domină atât cadrul exterior, cât și sufletul eului liric. De asemenea, repetiția verbului *plouă* creează impresia de tristețe și melancolie, care apasă trăirile și sentimentele poetului.

Sentimentele poetului, precum și caracteristicile cadrului descris sunt accentuate de abundența substantivelor și a adjectivelor, care se constituie în imagini artistice și figuri de stil. Astfel, în poezie întâlnim: imagini vizuale (*florile umezi de rouă*), imagini auditive (*Răpăne-n geamuri ca-n tobe*), epitete (*Durerea cea veche, cea nouă*), personificări (*Spintecă inima-n două/Cântecul ploaiei de cobe*), comparații (*Afară e trist ca și-n casă*) și repetiții (*Plouă, plouă./Plouă cât poate să plouă*). Mijloacele artistice, alături de mărcile lexico-gramaticale ale eului liric (verbe și pronume la persoana I singular: *m-apasă, ființa mea*) subliniază tonul meditativ al creației, precum și melancolia și suferința poetului, provocate de ploaia nesfârșită, pe care o resimte acut, ca parte din ființa sa.

Așadar, pe baza tuturor elementelor prezentate, putem afirma că poezia *Cântecul ploaiei* de Alexandru Macedonski aparține genului liric.

Exercițiul 3

A. 1. jgheaburi – jghea-buri – 9 litere și 7 sunete
nicio – ni-cio – 5 litere și 4 sunete

2. În structura: *făr' de nicio stea*, apostroful marchează elidarea vocalei *ă* și rostirea împreună a două cuvinte, pentru păstrarea ritmului și măsurii versului.

3. *pierduți* – adjectiv provenit din verb la participiu, format prin conversiune

Nicio – adjectiv pronominal negativ, format prin compunere prin sudare

4. Comparație: *nu e nicio stea/Ca nourii pierduți în munți, pe creste*

Personificare: *Și plânge plânsul polilor în jgheaburi*

5. Imagine vizuală: *Pe cerul meu azi nu e nicio stea*

Imagine auditivă: *Și plânge plânsul polilor în jgheaburi*

6. Versurile propuse spre analiză (... *Azi cerul meu e fără' de nicio stea/Și plouă gânduri pe ființa mea.*) exprimă tristețea și melancolia eului liric, ale cărui sentimente sunt accentuate de starea naturii. Astfel, sintagma *cerul meu* poate fi o metaforă prin care poetul își descrie propriul suflet, pustiu și îngreunat de tristețe, iar personificarea: *plouă gânduri pe ființa mea* realizează apropierea dintre eul poetic și manifestările mediului înconjurător.

B. OPINIA DESPRE SEMNIFICAȚIA MESAJULUI POEZIEI

În opinia mea, poezia *Singurătate* de Alfred Moșoiu este un text liric în care poetul își transmite în mod direct sentimentele de melancolie și tristețe, precum și apropierea sufletului său de natura care îi reflectă și, în același timp, îi amplifică toate trăirile și emoțiile.

În primul rând, poezia are o formă aparte, fiind alcătuită din două catrene și un distih, cu rimă multiplă (împerecheată, îmbrățișată) și măsură de 9-10 silabe. Primele două versuri sunt repetate la sfârșit, în distihul final, ceea ce conferă textului simetrie și o muzicalitate aparte. În plus, alături de forma creației, mărcile lexico-gramaticale ale eului liric, îndeosebi forme pronominale la persoana I singular (*cerul meu; în mine; ființa mea*) aduc în prim-plan tema acesteia, și anume suferințele unui suflet sensibil, pentru care ploaia reprezintă un catalizator al sentimentelor.

În al doilea rând, imaginile artistice și figurile de stil din poezie conturează și accentuează emoțiile și trăirile eului liric. Melancolia și tristețea copleșesc sufletul poetului, iar aceste sentimente sunt sugerate, mai ales, de manifestările naturii, care le susțin și le amplifică. De asemenea, imaginile vizuale (*Pe cerul meu azi nu e nicio stea*), cele auditive (*Și plânge plânsul polilor în jgheaburi*), precum și figurile de stil, cum ar fi: comparația (*nu e nicio stea/Ca nourii pierduți în munți, pe creste*), personificarea (*Și plânge plânsul polilor în jgheaburi*), metaforele (*cerul meu; O amintire-i fiecare nor*) și repetiția (*Pe cerul meu azi nu e nicio stea/.../Și plouă gânduri pe ființa mea./.../... Azi cerul meu e fără' de nicio stea/Și plouă gânduri pe ființa mea.*) evidențiază subiectivismul versurilor și al exprimării.

Așadar, textul lui Alfred Moșoiu reprezintă o confesiune emoționantă, o mărturisire a melancoliei transformate treptat în suferință profundă, sub acțiunea permanentă a ploii.

Exercițiul 4

1. Sinonime

Freamăt – foșnet

Murmur – șoaptă

2. Două semne de punctuație diferite din a treia strofă a poeziei sunt două puncte (*Dar iată: rupându-și veșmântul*), care precedă o explicație și punctul (*vântul/Nebun hohotește în văi.*), care marchează sfârșitul unei fraze afirmative, anunțative.

3. *văi* – *ăi*

Vaier – *ie*

4. Epitet: *albastrele culmi; frunze bronzate; fulgere repezi.*

Personificare: *Pădurile cântă-n amurg; cântă toți brazilii în cor; vântul/Nebun hohotește în văi.*

5. Versul care dovedește faptul că momentul surprins în poezie este amurgul: *Pădurile cântă-n amurg.*

6. Titlul poeziei, **Amurg păgân** este o construcție nominală, alcătuită dintr-un substantiv comun, nearticulat, și un adjectiv și enunță, totodată, tema creației, și anume, descrierea subiectivă a unui moment când venirea serii este copleșită de semnele unei furtuni. Versurile accentuează ideea transmisă de titlu și conturează un peisaj dominat de zbuciumul și înfiorarea pădurilor răscolite de vântul năprasnic.

B. ARGUMENTARE – PASTEL

Pastelul este o specie a genului liric, în care se prezintă, cu ajutorul descrierii, aspecte semnificative ale unui tablou din natură. Modurile de expunere folosite sunt descrierea și monologul liric, iar eul poetic, aflat într-o ipostază contemplativă, își exprimă direct sentimentele față de peisajul descris. Eul liric nu apare ca prezență distinctă în text decât într-o mică măsură, deoarece accentul cade asupra peisajului descris. Natura este înfățișată pentru ea însăși și frumusețea ei este cea care trezește sentimentele poetului.

O astfel de creație este și poezia *Amurg păgân* de Oreste Georgescu în care poetul înfățișează, dintr-o perspectivă subiectivă, lăsarea serii și apropierea unei furtuni care zbuciumă întreaga natură. Sentimentele autorului nu sunt transmise în mod direct, dar transpar din îmbinările neașteptate de cuvinte și din bogăția detaliilor care conturează un tablou în același timp fermecător și înspăimântător al momentului când se lasă întunericul. Ipostaza eului liric este cea contemplativă, iar tabloul este descris pentru el însuși, mai ales prin sentimentele pe care le inspiră poetului.

Tabloul înserării și semnele amenințătoare ale furtunii sunt prezentate cu ajutorul imaginilor artistice și al figurilor de stil care, totodată, accentuează sentimentele transmise. Astfel, în poezie întâlnim: imagini vizuale (*frunze bronzate, albastrele culmi depărtate, cununi sclipitoare*), imagini auditive (*murmur de ape ce curg, Pădurile cântă-n amurg, cântă toți brazilii în cor*), imagini dinamice (*Sosește furtuna, fulgere repezi se-ncaier*), epitete (*frunze bronzate, cununi sclipitoare, fulgere repezi*), personificări (*Pădurile cântă-n amurg, vântul/Nebun hohotește în văi*), metafore (*toată pădurea-i un vaier, brazilii par demoni fugind*), hiperbole (*vântul/Nebun hohotește în văi, Și fulgere repezi se-ncaier, Iar trăsnetul cade mugind*).

Așadar, toate aceste mijloace artistice, care se bazează pe o abundență de substantive și adjective, alături de forma poeziei (patru catrene, cu rimă încrucișată și măsură de 8-9 silabe) și de bogăția detaliilor, susțin afirmația că textul-suport este un pastel.

Exercițiul 5

A. 1. argintoasă – ar-gin-toasă

nespuse – ne-spu-se

2. Semnul de punctuație punct și virgulă de la sfârșitul versului: *Lacul limpede se mișcă, nalta trestie răsună*; desparte două propoziții de același fel, două propoziții principale, stabilind între ele un raport de coordonare prin juxtapunere.

3. Un cuvânt care conține diftong – *ar-gin-toa-să*

Un cuvânt care conține hiat – *tres-ti-e*

4. Imagine vizuală: *Clara undă argintoasă reflectează alba lună,*
Imagine auditivă: *Tainic cântă-n ulmul falnic singuraticul cinflor;*
5. Măsura poeziei este de 15-16 silabe, iar rima este împerecheată.
6. Versurile propuse spre analiză (*Abia vântul șerpuiește printre crengi de sălcii verzi,/ Răsfoirea lor e tristă și în șoapta lor te pierzi/ Adâncit în visul dulce al reflexelor de lună.*) evidențiază mișcarea ușoară a vântului printre ramurile copacilor, mișcare ce însuflețește peisajul. Personificarea vântului sugerează, totodată, umanizarea peisajului prin proiectarea sentimentelor eului liric asupra naturii, deoarece sufletul poetului se află în deplin acord cu peisajul descris. Frumusețea și armonia naturii se regăsesc în trăirile și emoțiile eului poetic, care este copleșit de pacea și echilibrul nopții de vară ce-l înconjoară.

B. OPINIA DESPRE SEMNIFICAȚIA TITLULUI POEZIEI

În opinia mea, titlul poeziei *Clara noapte* de Tudor Arghezi este o construcție nominală, alcătuită dintr-un substantiv comun, nearticulat, precedat de un adjectiv propriu-zis, care devine un epitet în inversiune. Titlul creației exprimă tema acesteia, și anume, descrierea unei nopți senine de vară, dominată de liniște, calm și armonie.

În primul rând, textul are o structură specifică poeziei descriptive, fiind alcătuit din două strofe a câte cinci versuri fiecare, cu măsura de 15-16 silabe. Strofele reiau și detaliază ideea enunțată de titlu în versuri dominate de o abundență de substantive și adjective care prezintă frumusețea unei nopți de vară, a lunii și a lacului, precum și emoțiile resimțite de eul liric în fața peisajului pe care îl contemplă. Mărcile lexico-gramaticale ale eului liric accentuează lirismul subiectiv al descrierii, precum și sentimentele poetului: verbe și pronume la persoana a II-a singular (*te pierzi*), pronume la persoana I singular (*ochi-mi*).

În al doilea rând, imaginile artistice și figurile de stil subliniază caracterul descriptiv al versurilor și evidențiază legătura care se stabilește între eul liric și peisajul care-l înconjoară. Astfel, în poezie întâlnim: imagini vizuale (*Clara undă argintoasă reflectează alba lună, crengi de sălcii verzi*), imagini auditive (*în șoapta lor te pierzi, Tainic cântă-n ulmul falnic singuraticul cinflor*), epitete (*Lacul limpede, visul dulce*), personificări (*Răsfoirea lor e tristă, Noaptea clară într-un basm de magie schimbă balta*), metafore (*ce aur curge în trestii*).

Așadar, titlul poeziei *Clara noapte* sintetizează tema creației, și anume, descrierea metaforică, încărcată de emoție și sensibilitate, a unei nopți de vară.